Ч. 242 (13.190). Львів, неділя 30. жовтня 1932. Pocztową opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

Редакція і Адміністрація Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Згадали і про Полісся.

Волинь, 22. X. 1932. р.

Волинські ендеки невтомні. Ще не відзвучали їхні алярми з приводу „українізації“ Волині й тутешнього „корчення їх стану посідання“, як уже зняли вони алярм за Полісся.

Своїм звичаєм, спочатку заалярмували вони свої ширші кола через „Ілюстр. Кур. Цодзен.“ у Кракові, а потім уже підхопили цей алярм на Волині в „Земі Волиньскєй“.

Отак, якийсь д-р Петерс, запевнивши читачів краківського „Курєрка“, що на Поліссі буде все гаразд, як тільки воно буде зmeліороване й заселене осадниками, додав:

„Заки це станеться, заки сотні польських осадників посунуть на Полісся й тим самим розвяжуть питання про його *безумовно польський характер*, тимчасом праця мусить іти в другому напрямку турбот *про душу населення*“.

Отже програма коротенька, але ясна: *заводити землею й душею поліщуків*. Залишається занотувати засоби до її переведення в життя. Тут уже виступає наспеціялізована в подібній роботі „Земя Волиньска“ й із ендецьким легким розмахом каже:

„Треба застосувати до Полісся *„реґіональну політику“*, себто запозичити цю політику в санаторів Волині, яку вони, ендеки, досі поборювали. Очевидно, ендеки прийшли до переконання, що реґіоналізм пп. Волошиновських і Певних, культивований досі на Волині, міг би допомогти їм на Поліссі. Є це одночасно доказ, оскільки цей реґіоналізм, насаджуваний певними, є корисний для українського народу. Але це інша річ.

Переходячи до конкретних завдань на Поліссі, „Земя Волиньска“ окреслює цей ре опалізм передовсім так:

„Польський елемент мусить знайти повну підтримку на Поліссі“... „Треба підтримувати стан польської власности та особливо осадництва“ і т. д. Звичайно, ці заходи повинні бути вкриті вахлюрофомованим серпанком, щоб нарід Полісся спав, спав і спав, як каже Шевченко, доки триватиме ця ендецька операція.

В алярмі волинських ендеків особливо кидається у вічі один мотив: „зберігти стан посідання“, — річ ясна, їхній особистий — промантачені й заборжені до краю маєтки. Домагаючися від влади їх збереження, ендеки передовсім мають на увазі свої шлункові інтереси: податкові пільги, кредити, очеркнення залеглостей і т. д. І все — в імя буцім то „вищих“ інтересів. Словом „зубри“ рятуються, як можуть і як вміють, прикриваючися добром держави.

Як бачимо, ендеки для опанування Полісся витягають з музеїв усе ту саму стару зброю — кольонізацію й денаціоналізацію, забуваючи, що ця зброя навіть перед сотнями років не давала їм бажаних результатів. А щож казати про наше століття — століття розбуджених національних сил.

Знаючи, що ендеки в Польщі мали і мають неабиякий послух, ми не можемо легковажити їхніх закликів до нового походу на Полісся, хоч і не можемо й придавати цим закликам і намірам особливого значіння.

По перше, вони йдуть проти національної природи українців і мусять скінчитися фіяском. По друге, сьогоднішнє Полісся не подібне на Полісся зперед десяти років. Внутрішні національні сили українців Полісся весь час робили свою невидну роботу. Недослідженими способами пробуджена національна свідомість невпинно кільчить серед лісів і багон Полісся.

Поліщуки національно зросли й у багатьох випадках дорівнюють Волині. Пробуджені поліські прерії і сільваси починають жити й головне — освідомлювати собі це життя. І ні пригасити цієї свідомости, ні стримати зрешту національних сил нікому вже не властеся. За 5—10 літ усі в цьому переконаються.

Одно але на Поліссі — брак інтелігентських сил, що зменшує темпо національного росту поліщуків.

Senex.

Ґіґант за океаном.

(Кореспонденція з Америки.)

Є один довг, котрий українська нація винна своїм приятелеві за океаном. Це моральний довг вдячности, а принайменше признання для української греко-католицької церкви за збереження української еміґрації в Америці, як важної позиції в активах національного біляису. Коли тепер мобілізуються всі можливі сили, щоби цю церкву зліквідувати, то принаймні тільки віддати варт ця інституція від усього народу, щоби згадати про її заслуги.

Сорок літ добігає, як оснувалася перша українська громада в невеличкім місточку Шенандоа у стейті Пенсильванія, майже в осередку копалень твердого вугля. Сьогодні красується там величава греко-католицька церква, будована в українському стилі з дерева, а на цвинтарі тієї церкви стоїть мало кому з теперішньої ґенерації відома каплиця, в котрій спочивають тлінні останки першого українсько-католицького священика, що помер в Америці, пок. Зенона Ляховича (помер на „удар крови“ 6. листопада 189. у місточку Кінґстон, недалеко Вилксбері) помічника першого українського греко-католицького душпастиря в Америці, о. Івана Волянського. Цей цвинтар був довший час українським національним цвинтарем в Америці, бо на ньому ховали небіщиків аж з Мінеаполіс, далеко за Шикаґом, та з інших місцевостей, де в самих початках еміґрації наші люди проживали одинцем.

Один з провідників та основників української радикальної партії в Галичині, пок. Михайло Павлик, з великим признанням висловлюється про ролю українсько-католицької церкви на еміґрації в статті, поміщенім ним у часописі „Товариш“ ч. 1. з 1888 р. Переповідаючи допис з Америки, поміщений у ч. 6. „Діла“ з 1885 р. про перше богослуження в шенандорській церкві в листопаді 1884 р., відправлене о. Волянським, пише Павлик таке: „Та важніше те, що цим дано перший орґанів. звязок Русинів, пробуваючих в Америці. Той милий для загалу австрійсько-руської інтеліґенції організаційний спосіб для люду, грецько-католицька церква на перший погляд чудний, як на Америку. Против руської церкви на цілій Руси-Україні йде теорія і практика... Тепер-же, коли зважити низький степень просвіти Лемків, із котрих навіть еміґранти в Америці не вміють читати й писати, не знають мови анґлійської і вже через те відтяті наразі від вищих американських способів культури; коли далі зважимо глибоко ще відчувану серед народу моральну потребу релігії та обрядів, а до того всього додамо ще й факт, що чим далі від рідного краю, тим дорожче стає людям навіть те, на що вони дома мало звертали уваги: коли зважимо все те, то признати мусимо, що наразі годі було придумати відповіднішого та сильнішого способу концентраційного для проживаючих в Америці Русинів, розкинених надто на просторі соток анґлійських миль. Своєю дорогою, руська церква в Америці мусіла бути прибрана в усі світські культурні прикраси, практиковані в Америці і в руських читальнях у Галичині так, що годі її навіть рівняти з якоюнебудь церквою на цілій Руси-Україні“.

Зовсім влучно схарактеризував Павлик ролю українсько-католицької церкви, котра сповняє її вірно аж до сьогодні, з тим додатком, що її аґенди поширилися відповідно до потреб часу.

Підписаний перевів минулого року студії над записками й метриками деяких найстарших церков в Америці і на підставі цього матеріялу прийшов до висновку, що всі первісні культурні, економічні, освітні інституції і товариства серед української іміґрації в Америці мали свій початок в українсько-католицькій церкві. І коли би навіть ця церква не була дала нічого іншого нашому народові на еміґрації, крім духової потіхи бездомним робітникам і матеріяльного вдержання для таких діячів як сьогодні вже пок. оо. Волянський, Бончевський, Андрохович, Констанкевич, Стефанович, Макар, Левицький, Дмитрів, Держирука й інші і багатьом ще тепер живучим народнім діячам, то вона вже тимсамим зробилаб величезну прислугу нашому народові. А не треба забувати, що церква дає утримання не лише священикові, але й дяко-вчителеві, а між ними є таланти.

Коли би не грецько-католицька церква в Америці, то нашу еміґрацію булаб поглотила давно російська православна місія. Наші перші священики зі своєю власною шкодою викидали насилу москвофілів із своїх церков, щоби могти спокійно вести свою громадянську роботу. А вже пок. Сотер Ортинський, що приїхав як перший епископ цієї церкви до Америки (29. серпня 1907), своїми проповідями, своїм незрівняним патріотизмом і своєю всесторонньою діяльністю поклав такі тривкі заслуги для цілої нації, що крипта, де спочиває оцей великий небіщик (помер у Філядельфії 24. березня 1916 р.), повинна стати Меккою для кожного американського українця.

При цій нагоді треба згадати про невичайні трудноші, які мав пок. Сотер таки зі своїми людьми. Його становище було траґічне. Він був епископом для заморочених москвофільством підкарпатських русинів і галицьких українців. Як людина поетичної натури, вихований в українськім дусі, не міг догодити кожному і тому став предметом завзятої ненависти зі сторони „угро-руського“ духовенства: а з ним вели боротьбу також націоналісти-патріоти українці. Підписаний, прибувши до Злучених Держав (вдруге в 1914 р.) для національної праці, дався також втягнути в оту боротьбу проти покійного само недовго до його смерти. Дивлячись ретро-

Чи Ви знаєте, що української незалежної преси не субвенціонує ані промисл, ані уряд, ані ніяка політична група, що українські ґазети не мають анонсів від державних монополів і підприємств і не мають богатих приватних протекторів? — 4 зол. місячної передплати є підставою матеріяльної екзистенції нашого щоденника — тому мусите їх прислати.

спективно на ті події тепер, підписаний приходить до висновку, що своєю участю в боротьбі проти цього патріота зробив великий промах і тому, для осторогв свіжим діячам на еміграції, почувається до обовязку признатися до цього промаху перед якнайширшим загалом. Своєї помилки не хоче підписаний зменшувати поясненням, що впав жертвою махінацій видних людей, які опісля цілковито відреклися українсько-католицької церкви і перейшли у ворожий табор. Аж тепер ясно, що становище, яке займає українсько-греко-католицький єпископ в Америці, є місцем, на котрім людина із сильною волею і моральними засадами може хіба заслужити вінець мучеництва. А для народніх діячів годиться прийти до заключення, що більше варт для нації людина моральна, хоч би припадково й не знала, якою йти дорогою в народнім житті, ніж неморальна, що хвилево вхопиться доброї тактики.

По смерти еп. Сотера став адміністратором українсько-католицької дієцезії, відлученої від „підкарпатських" вірних, о. Петро Понятишин, котрий, не маючи духовної епископської влади, старався вминати спорів за принципи шляхом порозуміння й заміни парохій. А боротьба за парохії ще доведавна була тут головним товчком до боротьби проти церковної влади!..

Коли в серпні 1926 року прийшов сюди теперішній єпископ, Преосвященний Константин Богачевський і розглянувся в тяжкому положенні, заявив, що до політичних справ не буде мішатися, лишає їх світським людям, а сам візьметься до справ церковних. Пригласкувані за попередньої влади пристрасти вибухли з цілою силою і розпочався на ділі бунт проти нової влади, а з тим прийшло й розбиття українсько-католицької церкви, не зважаючи на те, що еп. Константин стояв на ясно українськім становищі і назвав свою дієцезію „українською грецько-католицькою". Всі ті, що дотепер потайки або явно допускалися зловживань у своїй власній церкві, виповіли епископові боротьбу нібн за „народні права" і створили або перейшли до організацій, що називають себе „православними" з ріжними відтінками. Еп. Богачевський, перебувши оцей страшний ґураґан, перемінився в політичного сфінкса і їздить як місіонар по парохіях, які ще лишилися при нім. При цій нагоді збирає жертви на заложення українського духовного семинаря в Америці.

Коли хто з боку придивляється церковним відносинам на еміграції, мусить мимоволі прийти до висновку, що коли українська грецько-католицька церква серед того всього ще істнує, то це треба завдячувати опіці вищих сил. Із чистою совістю можна про неї сказати тепер, що це український ґіґант-мученик на еміграції.

Д-р Семен Демидчук.

Преса інформує про події сучасности; ті, що не знають їх, не знають світа, в якому живуть.

Натиск на кооперативи, щоби зміняли статут!

Є відомости, що українські кооперативи томашівського повіту одержали від певних неукраїнських чинників поручення до двох тижнів скликати загальні збори кооператив з таким порядком нарад: 1) зміна українського статуту на польський статут „Сполема" і 2) перевибір Управи і Надзірної Ради. Метою цієї акції є відірвати українські кооперативи від Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові і переписати їх до Ревізійного Союзу польського, а разом з тим позбавити наші кооперативи українського національного характеру.

Українські кооперативи повинні всіми законними засобами протиставитися цій акції, памятаючи, що:

1) Загальні збори кооперативи обовязана Надз. Рада скликати тільки на вимогу Управи певної кількости членів або свого Ревізійного Союзу. Ніхто інший не має права вимагати скликання загальних зборів.

2) Українські кооперативи, згідно зі своїми статутами і статутом Ревізійного Союзу Українських Кооператив, не мають права зміняти статут без попередньої згоди на це Ревізійного Союзу.

Ґанді дальше у вязниці.

ЛЬОНДОН, 26. Х. ПАТ. Провідник музулманів в Індіях Шавкат Алі звернувся до віцекороля, щоби випустив Ґандія з вязниці та уможливив йому взяти участь в гіндусько-музулманській нараді, яка відбудеться 5. листопада в Алятабаді в справі поділу мандатів при майбутніх законодатних виборах. Віцекороль відповів, що як тільки Ґанді занехає цивільний непослух, він звелить його випустити з вязниці. А що на це не заноситься, Ґанді залишиться у вязниці й ані в музулманській конференції ані в льондонській конференції Круглого Стола не возьме участи.

Болгарська мордівня.

ВІДЕНЬ, 28. Х. ПАТ. Віденські часописи повідомляють із Софії, що один македонець, засуджений на досмертну вязницю застрілив другого вязня, що відсиджував кару за вбиття іншого македонця. Вбивник заявив, що зробив це з наказу „Імро" (македонська революційна організація). Зброю дістав підчас розправи у судовій салі. Убитий македонець належав до ґрупи Протоґерова і виконав у липні ц. р. на вулиці в Софії замах на одного артиста, беручи його за македонського посла. З того приводу на приказ політичних противників його застрілено у вязниці.

Нагорода Нобля.

СТОКГОЛЬМ, 28. Х. ПАТ. Сьогорічну нагороду Нобля в ділянці медицини і фізіольоґії поділили між Чарльса Шерінґтона з Оксфорду і проф. Едґара Дуґляса Адріена з Кеймбріджу. Нагороду призвали обом ученим за їхні праці, що торкаються функціонування невропів.

Мусоліні при роботі.

РИМ, 28. Х. ПАТ. Премієр Мусоліні доконав учора низку інавґураційних актів, звязаних з недалекою річницею 10-ліття фашизму. Під проводом дуче відбулася інавґурація каплиці, посвяченої померлим фашистам та відкриття нової автостради, названої „морською дорогою", що веде від стіп Капітолю до Остії. Врешті в будинку головної дирекції фашистівської партії Мусоліні відкрив дві памятні таблиці в честь 45 фашистів, убитих за границею.

Бучі у вищих школах у Відні.

ВІДЕНЬ, 27. Х. ПАТ. Ректор віденського університету проф. Абель відвідав сьогодні американського посла, щоби висловити йому жаль з приводу побиття американських студентів. Між послом і ректором вивязалася півгодинна розмова на тему відносин, що панують на віденському університеті.

Сьогодні були бучі у віденській політехниці. З того приводу ректор заказав примус леґітимування. У високій торговельній школі ґітлерівці побили кількох студентів, між ними 3 румунів. Румунські студенти зажадали інтервенції й охорони від румунського посла. Ректор школи зажадав списання протоколу. Справою займеться дисциплінарна рада. Аж до дальших розпоряджень висока торговельна школа як і університет будуть закриті. Австрійський уряд зажадав від ректора університету далекосяглих ґарантій, що бучі не повторяться, інакше студентські вольности будуть сильно обмежені.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 30. ЖОВТНЯ 1932.

Д-Р СТЕПАН БАРАН. 2)

Світло, що не світить.

На чолі Інституту як президент стоїть бувший міністр закордонних справ п. Леон Васілевський і віцепрезиденти проф. д-р Гандельсман та сенатор д-р Левенгерц. Генеральним секретарем, отже властивим керманичем Інституту, є п. Станислав Папроцький, а одним із членів ревізійної комісії є українець, відомий статистик дир. Борис Жепецький.

Між пятьдесяткою дійсних членів є кількох жидів і три українці: професори варшавського університету д-р Іван Огієнко і д-р Смаль-Стоцький та дир. Борис Жепецький. Серед поляків є ціла низка професорів високих шкіл, журналістів, адвокатів, кількох високих урядовців і практичних політиків, здебільша зі санаційного табору, а частинно з польських ліберально-радикальних кол.

Інститут стояв у своїй діяльности у звязках з урядовими інституціями, зі суспільними організаціями і інституціями в краю і за кордоном та з поодинокими одиницями, що займаються дослідами національного питання. Між іншими звідомлення вичисляє такі українські інституції, з якими Інститут стояв у звязках: Український Науковий Інститут у Варшаві, Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові, Український Соціольоґічний Інститут у Празі, Інститут Маркса-Леніна в Харкові, Всеукраїнська Академія Наук у Києві (у звідомленні помилково подано Українська Академія Наук у Харкові, якої там нема).

Науково-дослідча діяльність Інституту 1927 до 1932 рр. обняла такі справи: Інститут опрацював статистичні матеріяли, потрібні до видавання мап розселення польської і литовської людности на терені Литовської Республики і на північно-східних областях Польської Річипосполитої. Опрацьовано статистичні дані перепису людности з 1919 і 1921 рр. на області семи східних воєвідств і східних повітів білостоцького і люблинського воєвідств з увагою перепису дітей з 1925/26 р. і змін адміністраційного поділу відносно воєвідств, повітів, громад і місцевостей чисто польських, чисто українських, чисто білоруських і чисто литовських і мішаних на підставі ріжних комбінацій числом около 50.000, з котрих около 10.000 підлягло змінам в адміністраційному поділі. Ця праця, як це зазначено у звідомленні, має підставовий характер для національно мовних дослідів на східних землях Польщі. (Східна Галичина тут не обнята). На основі цієї статистичної аналізи Інститут був у змозі виготовити мапу розселення української людности на мішаній польсько-українській области і розселення польської людности на території з українською перевагою, як це було з мапою розселення польської і литовської людности, але не мав відповідних фондів на видання такої мапи.

Інститут зібрав і опрацював дані, потрібні до переведення дослідів про українське питання в Польщі. Ті праці ведено від початку 1928 р. З огляду на брак фінансових засобів їх перервано і щойно пізніше міністерство земельних реформ дало гроші на виготовлення чотирьох аґрарно-економічних монографій воєвідств волинського, львівського, станиславівського і тернопільського, які і виготовлено та 1931 р. передано міністерству земельних реформ для його внутрішнього вжитку або для публікації. У звідомленню подано тільки схему тих монографій, з яких кожна складається зі 47 точок, згрупованих у шести розділах. Редакцію текстів згаданих монографій перевели п. Маріян Свяховський і п. Борис Жепецький при допомозі цілого ряду співробітників. У звідомленні зазначено також, що завдяки праці у всіх ділянках, обнятих змістом монографій, Інститут придбав дуже потрібні статистичні дані і велику скількість сирих матеріялів, лише частинно використаних, на основі яких зможе приступити до переведення систематичних дослідів над господарським положенням української людности на економічному тлі, у згаданих чотирьох воєвідствах. Монографію тернопільського воєвідства, доповнену даними, опрацьованими тернопільським воєвідським урядом, видав Комітет воєвідської хліборобської і реґіональної вистави в Тернополі 1931 р. Одначе ця монографія має чимало тенденційних даних. Зокрема не дуже багато можна з неї довідатися про господарське положення української людности в тернопільському воєвідстві. Загальну редакцію цієї монографії перевів теж п. Борис Жепецький.

Подібну працю розпочав Інститут у травні 1931 р. щодо збірки матеріялів про господарське положення жидівської людности в Польщі. Для цієї справи покликано окремий комітет поза Інститутом, бо практичні жиди висунули відразу цілий ряд практичних домагань щодо поправи економічного положення жидів у Польщі.

Інститут займався теж справою мовного законодавства в самій Польщі і в інших европейських державах і з тої ділянки видав деякі публікації. Збирав також матеріяли про меншиневе питання на міжнародній арені і польське меншиневе питання в сусідніх державах, висилаючи при цьому свого обсерватора на міжнародні зїзди в повищих справах. Багато матеріялу і публікацій щодо повищих квестій оголошено в органі Інституту „Sprawy Narodowościowe".

(Докінчення буде.)

Відозва Гувера.

У звязку з днем фльоти, визначеним на 27. п. м., президент Гувер виголосив відозву до народу, в якій вказує, що першим обовязком уряду забезпечити оборону краю. Уряд старається перевести обмеження зброєнь, але якщо це не вдасться, Злучені Держави розбудують свою фльоту аж до границь, передбачених льондонською умовою, щоби тим способом запевнити рівновагу морських сил.

Демонстрації безробітних у Льондоні.

В Гайд Парку відбулася 27. ц. м. велика демонстрація безробітних при участи 30.000 осіб. Виголошено багато опозиційних промов. Цілий парк був замкнений поліцією, сконсиґнованою у великому числі. Коли смерком юрба хотіла видобутися з парку й рушити вулицями під будинок палати громад, поліція зігнала безробітних у бічні вулиці, не допускаючи до сформування походу. Тут прийшло до кривавої сутички. Юрба обкинула полісменів камінням і фляшками, а поліція била людей шаблями. Демонстрації тревали до пізної ночі.

Пускають на волю.

ВІДЕНЬ, 28. X. ПАТ. Із 57 членів соціялістичного Шуцбунду, арештованих 16. ц. м. за застрілення двох гітлерівців, випущено вчора 24 на вільну стопу. В арешті залишилося 33 членів Шуцбунду.

Сойм скликаний на 31. ц. м

ВАРШАВА, 28. X. ПАТ. Сьогодні в 10. год. передполуднем прийшов до соймового будинку шеф правного бюра президента ради міністрів, д-р Пєнтак і вручив маршалкам сойму і сенату разом з письмами президента ради міністрів розпорядок президента Річипосполитої з дня 27. п. м., що скликує сойм і сенат на звичайну сесію від 31. жовтня ц. р.

Пропали важні акти.

ВИЛЬНО, 28. X. ПАТ. З Минська повідомляють, що серед колегії минського ДПУ викликала велике заінтересування таємна пропажа важних державних актів. Акти щезли з огнетривалої каси шефові ДПУ серед таємних обставин, бо каса ненарушена. У звязку з цією справою шефа ДПУ минської округи покликали до Москви.

З життя краю.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА.

Народні фестини в читальнях. — Українська бурса. — Повітова кооперативна нарада. — Академія в честь Мазепи. — Як випала збірка „Писанки“. — Загальні збори Української Каси в Будзанові. — За хліборобську освіту на селі. — Відчитова комісія.

Гарна погода, яка тревала цілий місяць вересень, дала можливість улаштувати читальням осінні фестини. І так дня 4. вересня 1932 р. відбувся читальняний фестин у **Гумниськах**, на якому пригравала дута орхестра читальні „Просвіти“ з Могильниці Нової. Програма фестину була доволі ріжнородна, не бракувало свого роду спортових змагань, як біг до мети, стріляння з лука. Для ріжнородности заспівав ще читальняний хор кілька народніх пісень. Дохід з фестину призначено на закупно цегли на чит. дім. Тиждень відтак були ще народні фестини в таких селах: **Лошнів, Островець і Залаве.** В Острівці відбувся фестин на острові річки Серету в тіни розлогих тополь. Зібралися численно гості з цілої островецької парохії: з Острівця, Слобідки Струсівської, Зубова і Застіноча. Милу несподіванку зробила острівчанам прогулька жіночої секції тернопільського „Сокола“, яка, звиджуючи теребовельські каменоломи, заглянула на фестин до Острівця. Їх поява і бадьорий настрій внесли на фестин оживлення. На фестині пригравала чит. орхестра з Дарахова. Багато причинилися до влаштування фестину п-во Карпінські. Пані Карпінська дарувала цілий буфет даром і ще й сама продавала. Багато працювали також студенти теольоґії Юрій Карпінський, Ізидор Борецький та Евген Славський. Дохід призначено на будову чит. дому, якого брак дається в Острівці дуже відчувати.

Як ми вже повідомляли, відбулися були загальні збори **Української Бурси** при кінці серпня 1932 р. Новообраний виділ прийняв на настоятеля бурси альокатованого проф. Івана Ратушняка. В бурсі поміщається тепер 16 хлопців (двох з виділової школи і 14-ох гімназистів) за низькою оплатою 20 зол.

Над господарським положенням повіту радила **повітова господарська нарада,** яка відбулася дня 20. вересня. Головним предметом нарад було стягання кооперативних боргів у Союзі, які підривають кооперацію. Рішено продавати товари кооперативам тільки за готівку. Крім того обговорювано справу членства у „Промисловім Млині“. Було присутніх 35 делеґатів кооператив. Наради велися річево. З рефератами виступали інж. Мацькевич та інж. Радловський.

Численні редукції суддів у цілім краю не минули й Теребовельщини. Звільнено у суді в Будзанові суддю-українця **д-ра Мельника.**

Теребовля вшанувала память гетьмана Мазепи, влаштовуючи дня 25. вересня святочну академію. В академії взяли участь читальняні хори з Острівця, Дарахова і Гумниськ. Крім того грала орхестра читальні „Просвіти“ в Теребовлі. Вступне слово виголосив о. Зенон Кузьма. Реферат про Мазепу виголосив д-р Мішко. Реферат тревав 80 мінут, отже був за довгий. Теребовельська чит. орхестра відіграла увертюру до опери „Мазепа“. Ця точка була кульмінаційною музичною точкою академії. Неприємне враження викликала заборона деклямацій: Прольоґу до „Мойсея“ і поеми „Україна“. Зпоміж хорів найкраще співав читальняний хор з Дарахова під проводом студ. фільософії Барановського, але також хори з Острівця під проводом студ. теольоґії Карпінського Юрія і з Гумниськ під проводом студ. теольоґії Івана Гаврилюка співали вповні вдоволяюче. Чистий дохід з академії призначено на Т-во Прихильників Освіти.

Щойно тепер зліквідовано остаточно **збірку на „писанку“ „Рідної Школи“.** Збірку переводжено в 39-ох селах повіту (на 40 громад). До збірки запрошено 104 збірщиків, у тім 9 інтеліґентів і 95 селян. З інтеліґентів брали участь у збірці: 1 студент права, 2 альокатовані учительки, 3 абсольвентів гімназії, 1 абсольвент фільмової школи, 2 абсольвентів фільософії. З жіноцтва взяло участь в збірці 3, з того 2 альокатовані учительки і селянка. Загально зібрано в повіті 532.52 зол. З того 73 зол. вислали з Ласковець до Епископської Консисторії у Станиславові. Звернено до Кружка 84 лісті. Дотепер не зважаючи на ріжні упімнення, не звернено 20 лісті. Цією дорогою пригадуємо в-останнє тим громадянам, щоби вже раз звернули лісти. Всіх жертводавців у повіті було 1957, з того 1291 на лістах і 667 тих, які давали іншим способом. По професіях представляється збірка так: 12 священиків дало 31.50 зол., 17 учителів дало 22.35 зол., 4 адвокати 18.85 зол., 4 лікарі 15 зол., 2 жінки лікарів 4 зол., 1 суддя 2 зол., 7 прив. урядовців 17 зол., 3 студенти 3 зол. Разом 50 інтеліґентів зложило 113.70 зол. З установ зложили на збіркову лісту: 3 читальні 6.45 зол. і 3 кооперативи 6 зол., разом 6 установ 12.45 зол. Селяни-хлібороби: 1.479 селян зложило на лісти і до пушок 322.84 зол. Пересічно випадає на одного інтеліґента по 2.27 зол., на одну установу 2 зол., а на одного селянина 21 сотиків. На 104 збірщиків правильно працювало 63-ох. Пересічно припадає на одного збираючого 22-ох жертводавців, 9 інтеліґентів обходило 124 жертводавців. З того видно, що інтеліґентні збірщики працювали слабше, бо пересічно припадає на одного інтеліґентного збірщика 13 жертводавців. Найкращий збірщик збирав у 50-ох жертводавців. З інтеліґентів тільки абс. фільос. Гаврилюк Володимир мав 49 жертводавців. Коли візьмемо під увагу поодинокі місцевости, то збірка представляється так: Теребовля-місто 78.45 зол., Ласківці 73, Дарахів 42.35, Будзанів 33.90, Кобиловолоки 30.04, Могильниця 25.80, Гумниська 20.75, Струсів 19.20, Глешава 15, Вербовець 14.98, Романівка 14.45, Заздрість Стара 14.39, Деренівка 13.73, Янів 13.70, Слобідка Янівська 13.60, Іванівка 12.50, Залаве 11.05, Ілавче 10.05, Слобідка Струсівська 10, Брикуля Стара 9.10, Волиця 6.86, Довге 6.17, Застіноче 6.17, Кровінка 5.65, Скоморохи 5.25, Лошнів 5.05, Налужє 5, Зеленче 4.72, Різдвяни 4.15, Бернадівка 2.60, Островець 1.66, Плебанівка 1.45, Зубів 1.50, Сали від Волиці 0.50. Висота зібраної суми залежала не від величини села, але від сприту і ревности збірщика.

Відбулися **загальні збори Українського Банку в Будзанові.** Чистий зиск приділено на народні цілі: 20 зол. на „Рідну Школу“, 20 зол., на інвалідів 200 зол., на церковний дім у Будзанові, який тепер викінчується головно заходом о. Михайла Галабурди. В тім домі тимчасово приміститься читальня „Просвіти“.

З днем 15. жовтня ц. р. відкрили українські повітові товариства в Теребовлі кількамісячний курс загальної освіти. До навчання запрошено ріжних фаховців. Ціль курсу: дати нашим сільським хлопцям і дівчатам загальну освіту і вишколити їх на провідників організованого життя по читальнях, кооперативах, кружках „Сільського Господаря“. Програма курсу доволі обширна. Обнимає відомости з кооперації (теорія, книговодство, товарознавство), з просвітянства (ведення освітнього життя, справа аматорського театру) і з сільського господарства. Побіч того загального курсу буде влаштований курс варення і крою та шиття для дівчат. У минулому році покінчило курс 32-ох курсантів і нині вони працюють у читальнях і кооперативах з успіхом.

Дня 23. X. започатковано популярні виклади в Теребовлі інавґураційним викладом голови Філії „Просвіти“ о. Степана Мохнацького. При філії основано спеціяльну відчитову колеґію, до якої належать усі інтеліґенти українці з Теребовлі міста; згодом мають до неї приступити також наші інтеліґенти по селах. Головою тої колеґії вибрано на сходинах проф. Чайковського, секретарем д-ра Степана Голованого, референтами для повіту д-ра Воробця, для Теребовлі міста д-ра А. Заплітного.

ВИРІВНУЙТЕ СВОЮ ЗАЛЕГЛІСТЬ ЗА ЧАСОПИС, ХОЧАБ І НАЙМЕНШИМИ КВОТАМИ, БО НАЙМЕНШІ ВПЛАТИ У ВЕЛИКІМ ЧИСЛІ ДАЮТЬ ВЕЛИКУ СУМУ І ЦИМ СПОВНИТЕ СВОЄ ЗОБОВЯЗАННЯ СУПРОТИ НЕЗАЛЕЖНОЇ ПРЕСИ, А НАМ ДОПОМОЖЕТЕ СПОВНЮВАТИ ДАЛЬШЕ ДУЖЕ ВАЖКУ ПРАЦЮ.

Економічний огляд.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

Після обниження процентової стопи

Одним із заходів зах.-европейських держав, аби видістатися з кліщів дефляції, було подешевіння кредитів шляхом редукції дисконтової стопи. Від місяців були ми свідками того процесу, а проте Польща, не зважаючи на наклики господарської преси, стояла непорушно при своїй високій 7.5-процентовій стопі, тій самій повні два роки. І тільки останні дні принесли замітну зміну, і то не лишень дотично дисконтової стопи Банку Польського, але теж дотично приватних позичок, при яких максимальна границя відсотків знижена до 12 річно. Таксамо мають автоматично обнизитись проценти від короткоречинцевих кредитів Банку Рольного на 1.5 проц., хоч повідомлення ПАТ-а в цій справі не було зовсім ясне. Уряд натискає рівночасно на банки, аби вони прилучились до акції здешевіння кредитів. Та це трудніше там, де капітали зібрані шляхом вкладок, бо потягає за собою необхідність нової редукції опроцентування щадничих вкладів. А це погіршує ситуацію капіталізації, що — особливо тепер, у часі завзятого поборювання домашніх депозитів, т. зв. тезавризації — найменше пожадане.

Дефіцитовий бюджет.

Від часу, коли опубліковано цифри бюджетового проекту на р. 1932-3, в якому передбачено недобір у висоті 361 міл. зол., справа „життя понад стан" не сходить зі стовпців польської опозиційної преси. Заява мін. фінансів Завадзького про те, що уряд виключає всякі інфляційні засоби для латання бюджетових дір — це спроба успокоїти розбурхані уми. Нема сумніву, що уряд старатисьме — як довго буде можливе — боронити стійність гроша, та при такому стані річей навіть оптимісти схиляються поволи до думки проф. Кржижановського, що інфляція буде сумною необхідністю. Бо „стягання пояса" (фраза б. мін. Матушевського) є теж тільки до часу можлива. З обезкровленого, зі знеможеного дефляцією господарського організму податкова шруба не витисне вже нічого. А всі проекти, які появляються у звязку з бажанням оживити промисл і торговлю, або зовсім нереальні, або йдуть посередньо до інфляції. (Плян поширення обігу грошей на основі польських капіталів, що... втікли за границю. Ті капітали сягають 1.2—1.4 міліярда золотих. Що-правда сума немаловажна!).

Конкуренція витискає польські бекони з Англії.

Становище Польщі на англійському ринку, де вона в доставі беконів займає друге місце після Данії, захиталось тепер поважно через наступ Голяндії. Вона, розпоряджаючи якостево рівновартними беконами, створила окремий фонд на підтримання їхнього експорту і форсує їх продажу в Англії в небезпечний спосіб. Це спричинило там великий спадок цін на бекони. Беконовий промисл у Польщі жалується на великі втрати, що їх мав цього року (біля 1 міл. зол.) і домагається від уряду підвишки звороткого мита до 16 зол. за 100 кг. У звязку з реалізацією оттавського договору з Канадою, можливости збуту польських беконів в Англії будуть небавком ще менші. Спеціяльна комісія працює тепер у Льондоні над означенням контингентів імпорту бекону для поодиноких заінтересованих держав.

Польща і Франція.

У грошевих розрахунках з Францією Польща є довжником. Вона повиннаб покривати свої грошеві зобовязання девізами, які діставалаб за надвишку вивезених товарів. Тимчасом і торговельний біланс тепер пасивний. Ще минулого року було краще. Покінчився він сальдом 120.2 міл. фр. (згідно з даними французької статистики) в користь Польщі. За 8 місяців ц. р. вивіз до Франції зменшився на 173.9 міл. фр.; натомісць піднісся привіз на 32 міл. фр. У наслідках появилося пасивне сальдо у висоті 86.1 міл. фр. Отже не тільки стратила Польща надвишку з французького ринку, але має ще й дефіцит. Це разом із змешенням гльобальних цифр білянсу слушно тривожить господарські кола.

СВІТОВА ХРОНІКА.

Захитаний фунт, Англія і заграниця.

Чергове обниження курсу фунта — хоч не було воно нарошно інсценізоване, а викликане певними рухами капіталів у некористь Англії і хвилевим спиненням інтервенції уряду — хвилює більше закордон, як сам край. Бо місцевий промисл і торговля все вміє здисконтувати користи із зменшення вартости краевого гроша, зате гірша є ситуація для тих, які експортують до Англії. Це і причина нервозних відгуків у пресі европейського континенту, очевидно, заінтересованих країв, яка між іншим не забуває пригадати Англії її заходів біля замирення розсварених народніх господарств світа тоді, коли сама вона допускає до явищ, що руйнують усяку можливість стабілізації. Преса докоряє Англії, що вона вганяє за хвилевими ефектами, думаючи, що в той спосіб зарадить лихові (величезне безробіття — демонстраційна інвазія безробітних до Льондону). В Америці добачують тільки частинну вину „природніх" причин нової катастрофи фунта, а брак валютової інтервенції уряду приписують його бажанням побити в експорті на Дал. Схід конкуренцію Японії. Фактично англійський уряд пробував уже інтервеніювати, але саме „природні" причини показались сильніші.

Радянські фінанси.

Відомий є кепський стан фінансів Радянського Союзу. Діло в тому, що цей стан усе гірший і є він предметом найбільшої жури московського уряду. З цього приводу поширюються від деякого часу в західній Европі чутки (при активній участи рос. еміґрантської преси), змістом доволі сензаційні. В них говориться про те, немовби більшовицький уряд за намовою відомого технічного творця Дніпрельстану, амер. інжиніра Купера, рішився створити новий емісійний банк для СРСР. В ньому провідну ролю мала би грати заграничная фінансова група, яка — за згодою рад. уряду — заанґажувала вже навіть відомого радянського фінансового експерта Сокольнікова до співпраці. Сокольніков справді виїхав уже з Льондону до Москви. Цікаве, що — згідно з тими чутками — валютові і золотові резерви нового емісійного банку мали би зберігатись за кордоном.

Зброєння і кріза на одній дошці.

У тому часі, коли справа німецького престіжу щодо зброєння робить стільки шуму в політичному світі, замітне є звязання справи зброєнь з господарською ситуацією в розмовах амер. делегата Дейвіса з англійськими міністрами. В тих розмовах підкреслено, що майбутня господарська конференція і конференція розброїння представляє нерозривну цілість та устійнено спільні напрямні політики обох англьосаських держав по цій лінії. Те, що Америка, яка досі все підкреслювала своє бажання, аби европейські держави перестали брязкати зброєю, — найшла однодумця в Англії, має небуденне значіння. Рішучість, з якою Німеччина боронить свого права на рівноправність у зброєнні, як теж безнадійні дефіцити державних бюджетів (Франція 8 міліярдів франків, Польща та інші), спричинять мабуть те, що круг однодумців Америки хоч-не-хоч мусить поширитися.

В. Н-вич.

Пересторога!

Дня 26. жовтня 1932 р. вкрадено підчас вломy з канцелярії Дирекції кавційні векслі службовиків Союзу. Перестерігаємо всіх перед набуттям цих векслів, бо не будуть вони гоноровані. Амортизаційне поступовання розпочате.

Білецька Евгенія 500. Рачинська Анастазія 2.000. Трач Олександер 5.000. Мачалаба Дмитро 2.000. Коцюмбас Володимир 2.000. Бережницький Осип 3.000. Головейова Марія 500. Левицький Володимир 5.000. Котик Тома 2.000. Скоропада Іван 5.000. Андрухович Ярослав 2.000. Ковальська Марія 1.000. Павлик Сильвестер 5.000. Соболта Марія 1.000. Луцький Василь 5.000. Погрецький Ярослав 2.000. Джиджора Наталія 1000. Левинська Ольга 1.000. Біленький Евген 1.000. Супінська Катря 1.000. Щуровський Степан 2.000. Содомора Ірена 1.000. Ямнюк Юліян 3.000. Лесюк Гриць 3.000. Павлусевич Емілія 500. Бучко Ангелина 1.000. Никифорук Никола 4.000. Гнатівна Стефанія 1.000. Горуцька Наталія 1.000. Королівна Ірена 1.000. Телепко Іван 3.000. Луцик Роман 3.000. Возняківна Евгенія 500. Пришляківна Ірена 1.000. Міхенко Марія 1.500. Меренюківна Стефанія 1.000. Микитюк Петро 1.500. Вишнякова Люба 500. Негребецька Марія 500. Скопик Іван 5.000. Процишівна Ярослава 500. Лемехівна Ольга 500. Іваньо Марія 600. Котиківна Олена 500. Коткова Лідія 1.000. Накловин Стефанія 500, Флис Михайло 3.000, Романюківна Марія 500. Сверида Степан 30.000.

Дирекція „Маслосоюзу".

—o—

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. ІІ. пов. Тел. 54-46.** 1880-?

— **До нинішнього числа „Діла"** долучаемо чекові складанки „Українського Краевого Т-ва Опіки над Інвалідами". Пригадуємо, що обовязком кожного українця є скласти у місяці листопаді хоча би малу лепту на це товариство.

— **Нові українські кооперативи.** Рішенням Дирекції РСУК. принято в члени Т-ва такі кооперативи: а) 13. жовтня 1932: 1) Госп.-спож. с-ка „Надія", кооп. з обм. пор., Гавриляк, 2) „Боротьба", кооп. з обм. відп., Далешева, 3) „Вперед", кооп. з обм. відп., Колінки (пов. Городенка), 4) „Український Народній Дім", кооп. кред. з обм. пор., Ріпчиці (пов. Дрогобич), 5) „Зірниця", кооп. з обм. пор., Митулин (пов. Золочів), 6) Госп.-спож. с-ка „Селянська Поміч", кооп. з обм. пор., Нетерпинці (пов. Зборів), 7) „Українська Райфайзенка", кооп. з обм. відп., Кудачківці (пов. Коломия), 8) „Нове Життя", кооп. з необм. відп., Похівка (пов. Станиславів); б) дня 14. жовтня 1932: 1) „Українська Щадниця", кооп. з необм. відп., Улично (пов. Дрогобич). 2) „Українська Райфайзенка", кооп. з необм. відп., Дубечно (пов. Ковель), 3) Спож. кооп. „Згода", кооп. з обм. відп., Корнин (пов. Рівне).

— **Не два, а пять ревізорів.** В числі 240 „Діла" у дописі п. н. „Кооперація на Волині" сказано, що „на Волині залишається всього двох ревізорів". З компетентного джерела довідуємось, що ця вістка не відповідає правді, бо на північних українських землях працює постійно пятьох ревізорів, які обслугують кількасот українських кооператив.

— **Проти підвишки академічних оплат.** В салі нового університетського будинку у Львові відбулося перед кількома днями масове університетське віче в справі підвишки академічних оплат. Виголошено низку промов з протестами проти підвишки, яка унеможливлює широким масам молоді вищі студії в Польщі, й ухвалено відповідні резолюції. У вічу, що скінчилося спокійно, взяла участь молодь всіх вищих шкіл у Львові. — Бурливе віче в тій самій справі відбулося 27. ц. м. у Варшаві. Університетська влада обмежила участь у вічу тільки до студентів університету, наслідком чого прийшло до грізних сцисій. В результаті студенти уставили трибуну на подвірю і тут виголошено різкі промови та принято резолюції проти підвишки оплат. Коли опісля вічевчки хотіли рушити походом під будинок м-ства освіти, заступила їм дорогу поліція і розігнала їх водою з гідротанків.

— **До чого служать деякі кооперативи?** В кооперативі „Рольнік" у Снятині викрито величезні векслеві зловживання. Зголосилося поверх 90 пошкодованих. У звязку з тими зловживаннями арештовано директора „Рольніка" Конрада Бекера і Геноха Шенгольца під замітом лихварських операцій.

— **Собачий податок у Львові.** Львівський маґістрат рішив предложити міській раді внесення побирати від нового року податок від собак у висоті 30 зол. від одної штуки, 60 зол. за кожну другу і 100 зол. за кожну наступну. За ланцухову собаку встановлено податок 5 зол., за кожну другу 10 зол. більше від попередньої. В прилучених громадах податок виносить 15 зол. і 30 зол. за собаку першої категорії, другої категорії 5 зол.

— **Звільнили 350 вязнів.** На основі амнестійного декрету випустили з варшавських вязниць 350 осіб. Між ними находяться редактори, засуджені за пресові провини.

— **700 маєтків на ліцитації.** Т-во Кредитове Земське у Варшаві виставило в часі від листопада до половини грудня коло 700 земельних маєтків на ліцитації в другому речинці. В першому ліцитаційному речинці перед двома місяцями на маєтки не було купців. Якщо в другому речинці теж не знайдуться купці, маєтки на основі обовязуючих приписів перейдуть на власність кредитового товариства.

— **Ганебний вчинок поліцая.** Перед карним судом у Львові відбулася тайна розправа проти Яна Мерцаля, б. пшодовніка поліції, за збезчещення. Обвинувачений знасилував 14-літню дівчинку в бруховицькому лісі і заборонив їй під загрозою про це комунебудь говорити. Дівчинка мовчала цілий рік, але вкінці виявила тайну і поліцая потягнули до судової відповідальности. Трибунал засудив Мерцалу на рік вязниці з припиненням кари на 5 років.

— **Тайна одної коршми.** В місцевости Міхалішки на Виленщині відкопали недавно в часі земних робіт 50 людських кістяків. Поліційні доходження викрили, що в тому місці стояла перед 50 роками велика коршма, що не мала доброї слави. Багато людей, особливо богатих, що заїхали до тієї господи, пропало без сліду. Російська поліція не могла їх відшукати. Арештовано тільки коршмаря, а саму коршму хтось спалив. Найдені тепер кістяки говорять багато. Людей в коршмі вбивали задля грабунку і закопували в землю.

— **Дрібні вістки з СРСР.** Академія Наук СРСР підготовляє перший словник казакської мови під орудою акад. А. Самойловича. — Центральна комісія для допомоги державним кредитам при Центр. Комітеті Комуніст. Партії рішила роздати почесні жетони „ударників" для редакторів, що вели кампанію за державною позичкою для „закінчення останнього року пятилітки". — У лісах Екатериногорського району відкрили нові джерела нафти. — Славна Третяковська ґалерія дістане новий будинок, де будуть перенесені всі теперішні образи і ті, що є в магазинах; між тими, що будуть виставлені вперше є дуже багато творів мистецтва сконфіскованих по приватних домах багачів, що втікли на чужину. — Мин. року 1. листопада працювало в СРСР 150 цукроварень, цього року почало працювати покищо 49; причина — нема сировців і за слабо постачають буряків. — Весь архів, залишений у Ясній Поляні Л. Толстим його жінці, перейде до Толстового музею в Москві. — Спеціяльна експедиція під проводом

НІМЕЦЬКИЙ ГЕНЕРАЛ КОМАНДАНТОМ БОЛІВІЙСЬКОЇ АРМІЇ.

ЛЯ ПАЗ (Болівія), 28. 10. ПАТ. Бувший німецький генерал Кундт, який приняв запропоновану йому болівійським урядом команду армії, поїде до Чако в найближчих днях.

—o—

ЗГИНУЛИ У ПРАЛІСАХ

АСУНСІОН (Парагвай), 28. 10. ПАТ. М-ство війни повідомляє, що відділ вояків, висланий до Чако, попав на слід 100 болівійських вояків. Відділ вибрався шукати трьох болівійських вояків, що були попали в парагвайський полон. Є вістки, що 4 болівійські старшини і 170 вояків з того самого відділу заблукалося в пралісах, де згинули з голоду та виснаження.

—o—

БОРАГ ПРО ВЕТЕРАНІВ СВІТОВОЇ ВІЙНИ ТА ПРО СХОВАНІ ДОЛЯРИ.

НЮЙОРК, 28. 10. ПАТ. Сенатор Бораг, що в теперішній виборчій кампанії не заявився ні за кандидатурою Гувера ні за вибором Рузвелта, бо не погоджується з програмою обох партій в справі скасування прогібіції, в промові, яку виголосив у стейті Айдаго, осудив домагання ветеранів світової війни в справі виплати т. зв. бонуса. Сен. Бораг ствердив, що від заключення мира одержали вони від американського уряду вже шість міліярдів долярів. Згадуючи про причини кризи сен. Бораг зазначив, що головно винні тут самі горожани Зл. Держав, які поховали гроші, замість пустити їх в обіг. Бораг обраховує, що похованих грошей є півчверта міліярда долярів.

—o—

УСТУПЛЕННЯ АВСТРІЙСЬКОГО ПОСЛА.

ВАРШАВА, 28. 10. ПАТ. Президент Польщі приняв сьогодні на авдієнції уступаючого австрійського посла Гайне. Посол вручив президентові відкликуючі листи. Підчас авдієнції був присутній директор дипл. протоколу Ромер.

проф. Сукачова розслідила невідомі землі на Північнім Кавказі; є там 5 міл. гектарів пустинних пісків (терсько-кумська, донська та інші землі).

— **Фальшівники льосів виграли льос.** Три фальшівники льосів, що сидять у варшавській тюрмі виграли на чвертку льосу польської клясової льотерії. Тепер ті вязні вийшли на волю на підставі амнестії. Ще заки кинули тюремні мури відібрали з тюремної канцелярії виграні гроші. Тому, що закупили лише чвертку льосу, припало кожному з них по 1000 зол.

— **Актор цензором.** Недавно в Данії помер фільмовий цензор. На вільне місце зголосилось багато кандидатів. Між сорока поданнями було одно від відомого фільмового актора Оляфа Фенса. Міністер справедливости, що рішає про кандидата, вибрав його. Цензор дістає невисоку плату 3600 корон річно (приблизно стільки, що золотих), зате має багато праці. Кінові підприємці та публика дуже задоволені, що матимуть до діла з людиною, що стоїть близько справи і боронитиме інтересів доброї фільмової продукції.

— **Ріжні вістки.** Американський морський секретар заявив, що уряд негайно пічне будову трьох воєнних кораблів. — У першім конгресі турецьких мовознавців у Стамбулі брало участь 1000 професорів і письменників. — Аргентинський парлямент рішив більшістю голосів, щоби Аргентина назад вступила до Ліги Націй. — В університеті у Тібінґен введена катедра військового мистецтва та воєнної історії; викладатиме спенсіонований ґенерал Муф. — Французький міністр справедливости Рене Рену святкував 30-ліття своєї парляментарної праці; має він 65 літ. — Найстарше товариство імени Ґете відкрили не в Німеччині, а в Спол. Державах у місті Лянкастер; воно засноване 1835 р. і старше на 50 літ від веймарського. — Надзвичайна протирелігійна кампанія в СРСР, почата з нагоди жидівських свят, не мала успіху; синагоги були скрізь повні, хоча поруч них відбувались віча, де промовці виступали проти богослуження. — Бедуїни напали на французьку сторожу в Абукемалі, вбили одного старшину та ранили кілька вояків. — Нові статистичні дані французького уряду кажуть, що наслідком економічної кризи менше людей родиться і женяться: за перші місяці 1931 р. було 19.202 уроджень, цього року — 11.989; подруж у мин. році було 96.646, цього року 89.344. Ще й розводи збільшились з цифри 5.877 на 6.526.

— **Малярська виставка.** Дня 30. п. м. в год. 13, відкриють у львівськім „Музею міського артистичного промислу у Львові" збірну виставу вибраних праць польської малярки Софії Стриєнської. Буде там більш 100 образів.

— **Святочне відкриття третьої вистави „Українського Фотографічного Т-ва": Львів у світлині"** відбудеться в неділю 30. жовтня 1932 точно в год. 12.30 у салях Музею Наукового Т-ва ім. Шевченка, вул. Чарнецького 24.

— **Школа танців Т. Витвицького** — Рутовського 22. (Народній Дім) улаштовує курс для старших. Початок у понеділок 31. жовтня ц. р. в годині 8. вечір. На бажання замкнені кружки.

СПРОСТУВАННЯ.

Високоповажаний Пане Редакторе! По думці § 19 пресового закону прошу помістити слідуюче спростування: В ч. 220 часопису „Діло" з дня 5. ц. м. в новинці „Сумний примір" хтось закидує мені, що я сумний примір даю своїм парохіянам через те, що не умію вшанувати прав української мови і що я в суді відповідав по польськи. Правдою є, що на запит судді я відговів кілька разів по польськи, однак неправдою і чистою брехнею є, де дописувач оклеветує мене, що я підписався по польськи. Нехай дописувач возьме собі окуляри і прочитає мій підпис, а переконається, що я по українськи підписався і підписуюся всюди де треба по українськи. А вже кульмінаційним пунктом клевети на мене є слово, „що він вже знаний з того і що то йому не першина нехтувати українську мову". Дай Боже, щоби ми всі, а особливо Ви. п. дописувач, уміли так шанувати і любити свою рідну українську мову, як я її люблю і шаную! Остаюсь з глубоким поважанням **о. Ільницький Юстин.** Семигинів 20/10. 1932, о. п. Любинці ад Стрий.

З листів до Редакції.

В справі одної містифікації.

До Поважаної Редакції часопису „Діло" у Львові.

Заявляємо, що „спростування" нашого головного директора Союзу Кооператив у Стрию, п. Івана Кузіва, в „Ділі" ч. 237 з дня 24. жовтня 1932. є звичайною містифікацією, бо ні Дирекція Союзу Кооператив у Стрию ні її член, головний директор п. Іван Кузів, такого спростування до Вп. Редакції не посилали. Порушені в цьому „спростуванні" справи є злобною видумкою того, що підшився під особу нашого директора, в ціли підкопання поваги не тільки його, але також нашого Союзу. Стрий, 28. жовтня 1932 р. **Дирекція Союзу Кооператив у Стрию.**

* * *

Від Ред.: Справу цю ми провірили і показується, що згадане „спростування", вислане до нас за підписом Вп. дир. Івана Кузіва, не є його авторства, а писане якоюсь нікчемною людиною, що ввела у блуд нашу Редакцію й злонамірно хотіла пошкодити українській кооперації.

Дивогляди.

Продажа тротуарів.

Із „Вечірньої Москви" виписуємо таку пікантну історію: Комендант Сухарового ринку в Москві споглядаючи на гарні тротуари рішив використати їх для громадського добра. Громадяни нехай ходять вулицею, а гарні тротуари можна продати. І продав. Один бік купили фотографи, другий шевці. Коли прохожі входять на тротуар, нові власники проганяють їх на вулицю, щоби не перешкоджали їм у праці.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Антонія з Гудиків Пастівничева, емер. учителька й дружина управ. школи в Славятин. (пов Підгайці), по довгій і важкій недузі упокоїлася в Бозі, принявши Найсв. Тайни, дня 26. жовтня 1932 р. в 44. році життя. Похорони відбулися в пятницю вполудне. В. Й П.!

о. Макарій Кречковський, радник Епископської Консисторії в Станиславові і парох Бабча, пов. Богородчани, помер дня 25. ц. м. у 70. році життя в шпиталі у Львові Похорони відбулися 27. ц. м. на Личаківський цвинтар. Пок., будучи довгі роки парохом у Солотвині, брав живу участь у народньому житті в солотвинській судовій окрузі. В. Й П.!

Олексій Саляк, емер. радник суду, діяльний член українських товариств, голова кружка „Рідної Школи" в Ходорові, член надзірної ради Зем. Банку Гіпотечного і т. д., помер 28 ц. м. Похорони відбудуться в Ходорові в неділю 30. ц. м. в год. 1. вполудне. В. Й П.!

—o—

СПОРТ.

ЗАКІНЧЕННЯ БАЛКАНСЬКОЇ ОЛІМПІЯДИ.

Недавно закінчилися в Атенах III. Балканські Ігрища, у яких взяли участь репрезентації отсих держав: Греції, Болгарії, Югославії, Румунії і Туреччини. Ці змагання виказали великий поступ і розвиток спорту на Балкані. У легко-атлетиці перемогла Греція, а в копаному мячі й стиблі Югославія. В загальній пунктації перше місце добула Греція (166 точок), 2) Югославія (95), 3) Румунія (69), 4) Болгарія (76) і 5) Туреччина (21).

УКРАЇНА—ПОГОНЬ (ЛІГ.).

В неділю 30. п. м. відбудуться на грищі Цитаделі в год. 11.45 товариські змагання між Україною і ліговою дружиною Погоні. Сподіємося, що наша дружина напружить усі сили, аби добути почесний вислід у цих змаганнях. Попередять змагання за першенство в А-класі між Гасмонеєю і Погонею І. Б., що зачнуться в год. 10.

УКРАЇНА—ЮТШЕНКА.

У вівторок, 1. листопада, стрінеться на грищі 40. п. п. (Погулянка) перша дружина України з мистцем львівської В-кл. Ютшенкою. Початок цих змагань в год. 11. рано

Нові книжки й журнали.

Д-р Володимир Бабій: БІЛЬ ЗУБІВ. Львів, 1932 Ст. 40. 16°.

Антін Кругельський: ТИЛЯВСЬКА СХИЗМА НА ЛЕМКІВЩИНІ. Її історія і теперішній стан. Бібліотека УКО ч. 21. Львів 1933. Стор. 76. 16°.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у приватних оборотах 8.89 1 пів.

Валюти і девізи

Трансакції. — Продажа. — Купно.

Бельгія 124.20, 124.51, 123.89; Голяндія 359.36, 359.45, 360.12, 358.32; Льондон 29.25—35, 29.45, 29.15; Ню Йорк чеки 8.91.3, 8.93.3, 8.89:3; Ню Йорк кабель 8.91.7, 8.93.7, 8.89.7; Париж 35.06, 35.19, 34.97, Прага 26.39, 26.45, 26.33; Швайцарія 172.25, 172.68, 171.82; Берлін 211.55.

Акції.

Банк Польський 86, 87 1 пів, 86 1 пів.

ЗБІЖЕ.

Ціни біржеві. Ціни ринкові льоко Підволочиська: Овес двірський 15.75, 16.25, бараболя промислова 3.00—3.25. Інші курси незмінені.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 28. X. 1932 р. за масло експортове та десерове пріма 2·80 зол., за літру молока 18—20 сот., літру сметани 0·90 зол., копу яєць 5·30—5·40 зол.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Субота, 29. X. год. 7.30 Опера.

Неділя, 30. X. год. 3.30 веч. „Схоплення сабінок".

Неділя, 30. X. год. 7.30 веч. „Марія" (Абонам. 2).

Понеділок, 31. X. год. 7.30 веч. „Отельо" (виступ Марії Сокіл).

Вівторок, 1. XI. год. 7.30 веч. „Марія" (Абонам. 2).

Театр Ріжнородностей.

Субота, 29. X. год. 3.30 „Пінокіо" байка для дітей (премієра).

Субота, 29. X. год. 7.30 веч. „Олімпія" (Абонам. 2).

Неділя, 30. X. год. 3.30 поп. „Бездомний лікар" (ціни знижені).

Неділя, 30. X. год. 7.30 веч. „Олімпія" (Абонам. 2).

Понеділок, 31. X. год. 7.30 веч. „Бездомний лікар".

Вівторок, 1. XI. год. 3. поп. „Пінокіо" байка для дітей.

Вівторок, 1. XI. год. 7.30 веч. „Олімпія".

Кіна.

АПОЛЬО: „Москва без маски".

АТЛЯНТІК: „Люди за кратами".

КАСІНО: „Голос пустині" (на осн. Осендовського).

КОЛІСЕЙ: „Жар крови", ревія: „Як бавитися, то бавитися!"

КОПЕРНИК: „Франкенштайн" (Борис Карлов).

МАРУСЕНЬКА: „Франкенштайн" (Борис Карлов).

МІРАЖ: „Бен Гур" (Рамон Новаро).

ОАЗА: „Беніта, цвітка Гаванни".

ПАЛЯС: „Ц. к. команда сердець" (сценарій Рода-Роди).

ПАН: „Пуща" (на осн. Вайсенгофа).

ПАСАЖ: „Сензація цирку Роксі", „Чар Ганга".

ПРОМІНЬ: „Відкіля вороття немае".

СТИЛЕВЕ: „Натхнення" — з Гретою Ґарбо.

УТІХА: „Залога смерти", „Мрія" (Гарі Ліптке).

ХИМЕРА: „Піднебесний романс" (Ч. Фарел).

Закордонне радіо.

Неділя, 30. жовтня 1932

Братислава (278,8) 11.00 Хор, 17.50 Скрипка, 20.00 „Ма Петіт, не ді па нон" оперетка Піскачека, **Бреслав** (325) 10.00 Богослуження, 12.10 Концерт, 18.55 Макс Гальбе читає власні твори, **Штутгарт** (360,6) 11.00 Симф. концерт, **Букарешт** (394,2) 20.00 „Фраскіта" оп. Легара, **Рим** (441,2) 11.00 Тр. з церкви, 12.30, 17.00 Концерт, 20.45 Оперетка, **Беромінстер** (459,4) 14.30 „Пімста лилика" оп. Штравса, **Лянґенберг** (472,4) 20.00 „Ді драй Піктос" ком. опера Вебера, **Прага** (487) 7.30 Концерт, 18.00 „Три мушкетери" оп. Бенацького, **Відень** (517,2) 9.50, 12.35 Концерт, 20.00 Нар. пісоньки, 20.30 „Емерик Кальман" радіопопурі, **Харків** (937,5) 10.00, 14.30, 16.35, 19.00, 24.00 Концерт, 11.00 Фільм. музика, 15.00 Українська музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 30. жовтня 1932.

10.00 Богослуження, 11.58 Час, 12.10 Метеорольогічний комунікат, 12.15 Симф. поранок, 13.10 Посвячення памятника Найсв. Серця Ісусового, 14.00 Рільн.-метеор. комунікат, 14.05 „Конкурси домашньої птиці" як чинник піднесення плекання дом. птиці, 14.25, 15.15, 19.15 Грамофон, 14.40 Деревні конюнктури, 15.00 „Мета Рільн. Тижня в Польщі", 15.20 Воєнська авдиція, 16.00 „Що чувати в світі" для молоді, 16.12 „Скарбонка" Каден-Бандровського, 16.25 Грамофон, Сільва рерум, 16.48 Комунікат союзу польської молоді з нагоди Свята Христа-Царя, 17.00 21.00 Концерт давньої музики, 18.00 Легка музика, біжучі вістки, 18.55 Всячина, 19.25 „Останній лямпарт Самби" звд. Гіжицького, 20.00 Чехословацький вечір, 20.50, 20.52 Спорт. вістки, 22.00, 23.00 Танкова музика, 22.55 Комунікати.

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО"!

Серед усіх поручуваних засобів проти простуди, кашлю, хрипки, недуг віддихових доріг, треба оминати фальсифікатів і жалати відомих від 10-ти років, правн. застер. і диплом.

„ПАСТИЛЬОК ҐЛЯЦІЯЛЬ"

які, після переведеної аналізи в Мініст. Внутр. Справ признано фармацевтичним специфіком.

Дістати можна в аптиках і дроґеріях. П. Т. Аптикарам відповідний рабат. П. Т. Лікарям на бажання пробні зразки безплатно.

Одинокий продуцент „Ґляціяля"
Й. ПАСТЕРНАК, Бельсько, Шлеськ.

Del-Ka

ПРАВДИВА ГОРДІСТЬ РОДИННОГО ПРОМИСЛУ!!

Мужеські чорні боксові, надзвичайно тривкі з крупоновою підошвою.

Мужеські чорні та бронзові боксові з крупоновою підошвою.

Кальоші жіночі та мужеські з язич. або без.

Спортові з подв. підошвою **18.90**
Півчеревики лякери **18.90**
Скарпітки 50, 66, 88 сот. і 1 зол.
Камаші (ґетри) практ. і теплі **3.90**

Набути можна у всіх філіях та заступництвах.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Школа вправ при учительській семинарії СС. Василіянок у Львові, влаштовує дня 5. XI. о год. 4.30 попол. у власній салі при вул. Потоцького 96 **Діточий Вечір**. Дохід призначений на будову церкви СС. Василіянок у Львові. 722 1—3

На „Рідну Школу" зложив інж. Мик. Деревлянка, Варшава зол. 3.—.

Загальні Збори чит. „Просвіти" в середмістю у Львові відбудуться дня 6. листопада в год. 6. веч. у власній домівці Ринок ч. 10, II. п. На випадок присутности малого числа членів в означеному часі, відбудуться Збори в годину пізніше без огляду на число членів. — **Виділ.**

ПРОБЛЄМА ВІДЖИВИ ДІТЕЙ

одна із засадничих і найтяжчих до розвязання. Діти під тим оглядом дуже трудно наломати на правдивий шлях і в деякому віці вони відсувають з нехітю найвибагливіші присмаки та не можна примусити їх до їдження. Одиноким спасенням є тоді лишень вітамінова віджива

OVOMALTINE

Овомальтина смакує дітям надзвичайно, при цьому це засіб небуденної відживчої вартости. Овомальтина побуджує апетит, а через свою легкостравність запевнює реґулярне ділання всіх органів. Овомальтина — екстракт із свіжих яєць, молока, солоду і какао — витворюється при низькій температурі, завдяки чому зберігається ціле богацтво відживчих субстанцій.

ЧАРКА ОВОМАЛЬТИНИ — ЦЕ ЧАРКА ЗДОРОВЛЯ!

Овомальтину дістати можна у всіх аптиках і дроґеріях. — Ціни: пушка 125 ґрам. зол. 2.50, 250 ґрам. зол. 4.30, 500 ґрам. зол. 7.80. — Зразки і брошури висилає безплатно.

Fabryka Chemiczno-Farmaceutyczna | **Dr. A. WANDER, Sp. Akc. Kraków.**

На пресовий фонд „Діла" зложили: День преси в Глинянах зол. 3.60, інж. Мик. Деревлянка, Варшава зол. 5.—, Ринляк, Львів зол. 5.—

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БРОКАТИ від зол. 3.80, коцдри, постіль, фіранки, капи, портієри і накидки найдешевше **Фрайліх, Львів, Сикстуська 21.**

ВІЧНІ ПЕРА направляє найдешевше „Precyzja", Рутовського 10 (у брамі).

НАЙЛІПША кава й тісточка з цукорні Д. Стецькова, вул. Миколая 7. 734 1-1

МЕБЛІ елеґантні та тривкі на догідні сплати: „Мебльосплат" Городецька 7. 689 3—10

БЛИЗЬКО Львова мале господарство винайму. Михалічко — Домажир, почта і стація в місци. 692 4—7

КАГАНЦІ, ретязі, линвочки, шорки виконує, направляє найдешевше робітня римарсько-галянтерійна Н. Барера, Сикстуська 2. 370 16-33

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Б-ТИ МІХОТЕК і Ска,
фабрика тіста струдлевого, андрутів, сухариків, бішкоптів і т. п.
ЛЬВІВ, ЗАСЦЯНЕК 10, ТЕЛ. 79-39.
Дістати можна на скл. Народної Торг. і всюди. 649 3—3

ЕЛЬКА КРЕЦОВА,
Львів, Боїмів 36, тел. 18-01,
від 1877 р. продає муку, грис, ометицю і крупи по найдешевших цінах. 648 5—5

ВІЧНІ ПЕРА

найдешевше направляє спеціяліст „Окін" пл. Марійська ч. 4 (Готель Европейський). 718 2—9

ПЯНІНА

першорядні по знижених цінах; на догідних умовинах. Купно, продажа; заміна уживаних інструментів.

НОВАЦКІ
Пілсудського 17. Тел. 35-21.

НОВА ЦІКАВА КНИЖКА!!
вийшла з друку п. н.

„НАЦІОНАЛІЗМ"

критика фраз.

Книжка у великім форматі, на добрім папері, 152 стор. друку в гарній окладинці.

Ця книжка дає відповідь на актуальне питання, який є правдивий, а який фальшивий націоналізм, та вияснює проблеми сучасної української політики.

Ціна книжки 2.50 зол.

Замовляти в кооп. „ГРОМАДА", Львів Гродзіцьких 2, або в усіх книгарнях краю. 730 1—5

АВІЗО! АВІЗО!

Вже отворена

Каварня і Ресторан „Уніон"

при вул. Косцюшка (ріг Сикстуської) тел. 63-09.

Кухня у власнім заряді. Добірний буфет. Родинні дансінґи Feif'o-clock при гарній сальоновій орхестрі.

Обіди з трьох страв по зол. 1.20.

Просимо відвідувати нас численно

УПРАВА.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавниче Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів. Ринок 10.